

Casa nostra, un gran jardí de pedres

Escola Mare de Déu de la Roca (Mont-roig del Camp)

*“El paisatge seria horrible si generacions i generacions d’homes obscurs
no haguessin ordenat el país en un immens jardí de pedres”.*

Josep Pla

L’Escola Mare de Déu de la Roca és una escola pública d’Infantil i Primària ubicada al municipi de Mont-roig del Camp (Baix Camp).

És una escola de 2 línies i actualment tenim 385 alumnes.

Ens definim com una escola de poble, vinculada amb l’entorn, compromesa amb la llengua, inclusiva, democràtica, propera, connectada a la xarxa i a les noves tecnologies i oberta al món.

L’Escola Mare de Déu de la Roca és una escola arrelada al seu entorn.

Aquesta vinculació fa que l’escola es senti com un agent protagonista amb les responsabilitats que això comporta: responsabilitats de tenir-ne cura, de conèixer-lo, d’estimar-lo, de fer-ne difusió... i aquesta manera d’entendre aquesta relació amb l’entorn és la que transmetem als nostres alumnes. I ho fem de moltes maneres diferents i amb tots els alumnes del centre (de P3 a 6è), vinculant-nos a tots i obrint les portes de l’escola.

I què passa quan obrim les portes de l’escola?

Que trobes infinitat de recursos que t’estan esperant, que trobes múltiples possibilitats de conèixer l’entorn i vincular-nos amb ell, que ens trobem amb el poble i amb tot el seu patrimoni (cultural, arquitectònic, social...) i que entrem en contacte amb nombroses entitats i associacions municipals.

I els pobles, per sort, van creixent i es van transformant igual com ho fa la societat; arriben famílies noves, famílies sense arrels locals, famílies de països llunyans... i l’escola ha de ser una oportunitat d’arrelament al poble i al país.

L’escola ha de donar (creiem que en té responsabilitat) a tots els alumnes la possibilitat de conèixer tots els racons del poble, les seves festes, tradicions... perquè al nucli familiar no sempre hi ha aquesta possibilitat.

Amb aquesta obertura de l'escola a les entitats, a les associacions... donem l'oportunitat de conèixer per a poder estimar, respectar i valorar el patrimoni que ens envolta.

Des del centre sempre hem potenciat les col·laboracions i activitats conjuntes amb entitats i associacions del poble.

Hem participat també durant diferents cursos escolars en el programa d'innovació pedagògica "*Apadrinem el nostre patrimoni*", programa impulsat pel Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya apadrinant l'Ermita de la Mare de Déu de la Roca i el seu entorn comptant amb la col·laboració de de diferents entitats i/o organismes locals/municipals: Patronat de la Mare de Déu de la Roca, AMPA, Ajuntament, Associació de Veïns Muntanya Roja, Centre Miró...

Arrel de la nostra participació en aquest programa d'innovació vam entrar en contacte amb l'Associació de Veïns Muntanya Roja i amb el Grup Barracaire de Mont-roig del Camp.

L'Associació de Veïns Muntanya Roja és una associació que es va fundar l'any 1978 amb l'objectiu de "*promoure la cultura i el nostre patrimoni, també la informació, en totes les seves manifestacions*".

Aquesta Associació és qui alberga el Grup Barracaire de Mont-roig del Camp. El Grup Barracaire de Mont-roig és un grup que treballa de manera desinteressada per a fer difusió de les construccions de pedra seca i l'arquitectura tradicional de Mont-roig.

A partir d'aquest primer contacte vam saber que:

- L'any 2008 l'Ajuntament de Mont-roig del Camp va declarar les barraques del terme BCIL (Bé Cultural d'Interès Local).
- L'any 2016 Mont-roig va ser el primer municipi de tot Catalunya amb barraques catalogades com a Bé Cultural d'Interès Nacional (BCIN) per a la Generalitat de Catalunya. A més d'aquestes barraques BCIN hi ha més d'un centenar de barraques catalogades i identificades i altres

construccions de pedra seca; construccions que formen part del nostre paisatge local.

- L'any 2018, la UNESCO va declarar "L'art de la pedra seca, coneixements i tècniques" Patrimoni Cultural Immaterial de la Humanitat.

I d'aquí va néixer un projecte de col·laboració entre un agent educatiu (la nostra escola) i un agent cultural (el Grup Barracaire de Mont-roig), projecte al que vam anomenar "***Casa nostra, un gran jardí de pedres***".

L'objectiu d'aquesta col·laboració era i és donar a conèixer el patrimoni de pedra seca que tenim al municipi a través de diferents manifestacions arquitectòniques: barraques, troncs, marges... als nostres alumnes i de retruc a la resta de la comunitat educativa.

Vam elaborar una programació per a les dues etapes educatives del centre (Educació Infantil i Educació Primària) a partir de la LEC (Llei d'Educació de Catalunya) i del Currículum dels alumnes.

En aquesta programació s'especifiquen les capacitats, els eixos i les àrees per a l'Educació Infantil i les competències, les dimensions i els àmbits per a l'Educació Primària. En la programació també queden recollits els objectius del projecte, els objectius d'aprenentatge, la metodologia de treball, els criteris d'avaluació i la proposta d'activitats.

El curs passat vam iniciar aquest projecte amb el nostre alumnat i està previst continuar-lo els propers cursos.

Els objectius principals d'aquest projecte, que queden recollits en la programació són: conèixer el patrimoni local a través de les barraques i les construccions tradicionals de pedra seca, valorar aquest bé local, fer difusió de la nostra tasca a través de diferents mitjans, preservar aquest patrimoni del nostre poble i fomentar el treball cooperatiu del nostre alumnat.

La proposta educativa que realitzen els nostres alumnes la diferenciem en 3 àmbits:

- **Propostes de coneixement.**
- **Propostes de realització.**
- **Propostes de difusió.**

Propostes de coneixement:

- Documentar-se sobre la pedra seca i l'arquitectura tradicional.
  - Llegir petites lectures d'autors contrastats sobre la pedra seca.
  - Cerca d'informació al voltant de la pedra seca i l'arquitectura tradicional en diferents formats (digital o en paper).
- Cicle de conferències.
  - Fer una xerrada amb persones de referència en aquest àmbit dirigida als alumnes de l'escola.
  - Preparar una conferència per a tota la comunitat educativa amb l'objectiu de donar a conèixer aquest projecte de col·laboració amb l'associació de veïns i per parlar de l'arquitectura tradicional de la pedra seca del terme municipal de Mont-roig del camp.

Propostes de realització:

- Restaurar barraques.
  - Buscar barraques en mal estat dins el terme municipal i restaurar-les (com a mínim una cada curs escolar).
  - Aprendre la tècnica de construcció de les barraques i d'altres elements tradicionals de pedra seca.
- Identificar les barraques amb plaques.
  - Buscar les barraques més importants i identificar-les amb el nom i un codi Qr. Aquest si l'escanegem ens aproparà a la història d'aquella barraca en concret.

- Fer un herbari digital sobre l'entorn de les barraques.
  - Conèixer les plantes que tenim al voltant de les barraques, catalogar-les i fer-ne un recull digital per tal de conservar el medi.
- Construir una barraca o algun tipus de construcció de pedra seca al pati de l'escola.

Propostes de difusió

- Apadrinar barraques.
  - Netejar l'entorn de les barraques apadrinades.
  - Realitzar sortides d'entorn encaminades a l'estudi d'aquestes barraques i el seu entorn (veure'n l'estat de conservació, decidir si cal fer algun tipus d'actuació...)
- Idear itineraris per a visitar les barraques.
  - Crear itineraris a peu i en bicicleta de muntanya.
  - Publicar-los a la web perquè puguin ser descarregats en format gpx.
- Editar un llibre georeferenciant les barraques.
- Escriure articles a la revista Ressò mont-rogenic sobre el projecte.
- Crear una plataforma digital vinculada a la pàgina web de l'escola i també a la web de la pedra seca i arquitectura tradicional.
- Exposició, oberta a tota la comunitat, de les tasques realitzades en aquest conveni de col·laboració.
  - Preparar un recull amb les evidències més significatives del projecte.

- Muntar una exposició utilitzant un dels itineraris que hem creat visitant les barraques que s'hi troben. Dins d'aquestes barraques s'hi albergaran les evidències de tot l'estudi fet pels alumnes.

Per dur a terme aquesta proposta d'activitats en els diferents nivells educatius utilitzarem una metodologia de treball activa en la que l'alumne és el centre i el protagonista del seu procés d'aprenentatge.

L'aprenentatge està estretament lligat a les emocions, al desig i al plaer de saber, així com la curiositat innata del món que ens envolta. Construïm coneixement a través d'experiències vivencials i de la interacció entre iguals; coneixements que, a la vegada, estimulin un treball intel·lectual basat en la comunicació, l'observació, l'anàlisi, el debat i la reflexió.

Oferint diferents escenaris d'aprenentatge anem més enllà de les aules. Les metodologies emprades a l'aula o fora d'ella poden afavorir l'èxit de tot l'alumnat des d'una doble dimensió: la millora dels resultats acadèmics i la millora de la convivència promovent la inclusió, la cohesió de grup i el sentiment de pertinença al municipi.

Tot això comporta un treball de tipus cooperatiu, en el qual és molt important tenir en compte el protagonisme actiu dels alumnes. Una orientació inclusiva opta per un aprenentatge cooperatiu contribuïnt de manera eficaç a combatre actituds discriminatòries, creant comunitats d'acollida, aconseguint una educació per a tots i totes construint una societat més inclusiva.

Són moltes les activitats que ja hem realitzat amb els nostres alumnes des que vam iniciar aquest projecte comptant amb la col·laboració del Grup Barracaire de Mont-roig.

Alguns exemples d'aquestes activitats són:

- Sortida a barraques de pedra seca del municipi acompanyats per membres del Grup Barracaire de Mont-roig durant la Setmana de la Pedra Seca. Després de la sortida és fa un treball posterior a les aules de la sortida realitzada, de la barraca visitada...

- Participació de l'escola a la *“Trobada de Pedra Seca i Arquitectura Tradicional dels territoris de parla catalana”* celebrada a Mora La Nova els dies 5, 6 i 7 de novembre de 2021. En aquesta trobada el centre va realitzar una Comunicació presentant aquest projecte als assistents a la trobada.
- Els alumnes del centre (de P4 a 6è) van visitar l'Exposició *“Tota Pedra fa paret. La pedra seca a Catalunya”* a Mont-roig. Abans i després de la visita a l'exposició van fer diferents activitats sobre la pedra seca.
- Elaboració d'un pessebre de pedra seca.

Aquestes són algunes de les activitats que hem realitzat últimament a l'escola derivades de la participació en aquest projecte amb la col·laboració amb els membres del grup barracaire.

Tenim previst continuar desenvolupant aquest projecte amb el nostre alumnat perquè...

Entenem l'ESCOLA com un agent educatiu estretament vinculat amb l'entorn.

Entenem l'ENTORN com el poble, les tradicions, la llengua, el país.

